

PRVNÍ KAPITOLA

První věc, které jsem si všiml, byl čirý vzduch a pak ostrá zeleň krajiny. Měkké kontury neexistovaly. Vzdálené kopce nesplyvaly s nebem, ale vystupovaly zřetelně jako skály, tak blízko, že jsem se jich mohl téměř dotýkat. Jejich blízkost mne uváděla v úžas a vytržení, jaké prožívá dítě, když se poprvé podívá teleskopem. I každý předmět blízko mne měl stejně tvrdou kvalitu, a tráva se dokonce měnila na jednotlivá stébla, vyrážející z mladší a drsnější půdy, než byla ta, kterou jsem znal.

Očekával jsem – jestliže jsem vůbec něco očekával – proměnu jiného druhu: tichý pocit spokojenosti, mlhavé opojení snu, všechno kolem zamlžené, nezřetelné; nikoli ten prudký kontakt, skutečnost živější než cokoliv, co jsem dosud zakusil, ať už ve spánku, nebo v bdělém stavu. Každý vjem byl znásobený, každá částička mé bytosti neobvykle vnímává: zrak, sluch, čich, všechno bylo určitým způsobem zostřené.

Všechno až na hmat: necítil jsem zemi pod nohama. Magnus mě před tím varoval. Řekl mi: „Nebudeš si vědom toho, že tvé tělo přichází do styku s neživými objekty. Budeš chodit, stát, sedět, budeš se jich téměř dotýkat, ale cítit nebudeš

nic. Nedej se tím znepokojit. Už to, že se můžeš pohybovat, aniž to vnímáš, je napůl zázrak.“

To jsem přirozeně považoval za žert, za jedno z mnoha vnařidel, kterými mě lákal k svému experimentu. A teď se ukázalo, že mluvil pravdu. Vykročil jsem kupředu se vzrušujícím pocitem, protože se zdálo, že se pohybuji bez námahy, aniž pociťuji kontakt se zemí.

Scházel jsem dolů s kopce přes ona pole s ostrou stříbřitou trávou, blyštící se ve slunci, protože nebe, které se zdálo mým všedním očím před chvílí zachmuřené, bylo teď bez mraků a zářilo úchvatnou modří. Pamatoval jsem si, že byl odliv, že bylo vidět plochy hladkého písku, pamatoval jsem si, že řada kabin posazených jako zuby v otevřených ústech tvořila pevný podklad nazlátlému prostoru. Teď byly pryč a nebyly tu ani řady domů obrácené k silnici, ani doky, z Paru nezůstalo nic – žádné komíny, střechy, domy – ani rozprostřená tykadla Sv. Austellu, objímající krajinu za zátokou. Nezbylo tu nic než tráva, křoviska a vysoké vzdálené kopce, které vypadaly tak blízké; moře se přede mnou valilo do zálivu a pokrývalo celou písčnou plochu, jako by se přílivová vlna přehnal přes zemi a spolykala ji jedním násilným hltém. Útesy na severozápadě sestupovaly dolů, aby se setkaly s mořem, které se postupně zužovalo a tvořilo široké ústí; vody valící se dovnitř obtékaly obloukem zemi a mizely z dohledu.

Když jsem přišel na okraj útesu a podíval se dolů pod sebe v místa, kde měla být na úpatí Polmearských vrchů silnice, hospoda, kavárna a obecní chudobinec, uvědomil jsem si, že i tady zalilo moře pevninu a vytvořilo zátoku, která se vřízla východním směrem do údolí. Silnice a domy zmizely a zanechaly po sobě jen proláklinu v zemi, která se zdvíhala po obou stranách zátoky. V těchto místech se koryto zužovalo

mezi bahnité a písčné břehy, takže voda při odlivu určitě odtéká a zanechá po sobě bažinatou brázdu, kterou by bylo možno přebrodit, ne-li pěšky, tak alespoň na koni. Sešel jsem s kopce, postál jsem u zátoky a v paměti jsem se snažil přesně umístit silnici, kterou jsem znal, ale někdejší smysl pro orientaci mě už opustil. Nebylo tu nic, co by mi posloužilo jako vodítko, kromě země samé, údolí a kopců.

Voda se v úzkém korytě rychle vlnila pískem, zanechávajíc po obou stranách zpěňěný kal. Tvořily se bubliny, které se zvětšovaly a mizely, a všechna ta obyčejná věčná naplavovina byla hnána proudem: chomáče temných chaluh, pápěří, větve, žeň jakési podzimní vichřice. Věděl jsem, že v mé vlastní době bylo plné léto, i když se obloha zatáhla a zamračila, teď ale bylo kolem mne pronikavé světlo blížící se zimy, zřejmě časně odpoledne, kdy jasné slunce, planoucí už na západě, zabarvuje nebe do temně ruda, než přijdou noční mraky.

První živoucí tvorové mi vpluli před oči, rackové táhnoucí za přílivem, malí brodiví ptáci, letmo se dotýkající hladiny, a nahoře na protějším kopci spřežení volů, ostře se rýsující proti horizontu. Zavřel jsem oči a pak jsem je znovu otevřel. Spřežení zmizelo za vyvýšeninou pole, na kterém pracovalo, ale mračno racků křičících v jeho stopách mi napovídalo, že jsou živou přítomností, ne zdáním snu.

Zhluboka jsem vpíjel chladný vzduch, plnící mé plíce. Už samo dýchání mělo v sobě cosi magického a působilo mi radost, jakou jsem ještě nikdy nepocítil. Vyloučeno analyzovat myšlenky, vyloučeno nechat rozum pohrávat si s tím, co jsem viděl. V tomto novém světě vnímání a rozkoše nebylo jiného vodítka než síla citu.

Mohl jsem tam stát celou věčnost uchvácen a šťasten, že se vznáším mezi nebem a zemí, vzdálen všeho života, který jsem znal nebo který jsem chtěl kdysi poznat. Pak jsem se ale

ohlédl a zjistil, že nejsem sám. Dosud jsem nezaslechl zvonění podkov – koník musel jít přes pole, jako jsem šel já, ale pak šlápl na oblázek, cinknutí kovu o kámen mě náhle vyburcovalo z klidu a já jsem ucítil teplé, zpocené a silné koňské tělo.

S úlekem jsem instinktivně ustoupil, protože jezdec jel přímo na mne, jako by si neuvědomoval mou přítomnost. Koníka zastavil těsně u vody, zadíval se na moře a odhadoval příliv. V tu chvíli jsem poprvé pocítil nejen vzrušení, ale i strach, protože to nebyl fantom, ale postava hmotná, skutečná. Tvar nohy ve třmeni, ruka na otěži, všechno příliš blízké, abych zůstal klidný. Nebál jsem se, že mě porazí: to, co mě vyvedlo z rovnováhy a vyvolalo ve mně náhlý pocit paniky, bylo samo setkání, které překlenulo staletí mezi jeho dobou a mou. Odpoutal pohled od moře a podíval se přímo na mne. Vidí mě snad? Vyčetl jsem v jeho hlubokých očích signál poznání? Usmál se, poplácal koníka po krku, pak rychle kopl zvíře patou do slabin a hnal je rovnou přes brod úzkým řečištěm k druhé straně.

Neviděl mě, nemohl mě vidět; žil v jiné době. Proč se tedy ale náhle pohnul v sedle, otočil se, aby se přes rameno ohlédl k místu, kde jsem stál? Byla to výzva: „Následuj mě, troufáš-li si!“, sugestivní, podivná. Odhadl jsem hloubku vody v brodu, a ačkoliv už dosahovala koníkovi po kolena, vrhl jsem se za ním, nedbaje toho, že se zmáčím, a teprve když jsem dosáhl protějšího břehu, uvědomil jsem si, že jsem přešel suchou nohou, aniž jsem to smysly vnímal.

Jezdec jel do kopce a já ho následoval. Cesta, kterou se ubíral, zablácená a velmi příkrá, se náhle stáčela doleva a vedla přes návrší. Uvědomil jsem si, a to vědomí mě potěšilo, že jde stejným směrem jako úzká cesta, kterou znám – jel jsem po ní nahoru toho rána. Tady však podobnost končila, pro-

tože cestu neroubila křoviska, jak tomu bylo v mé době. Orná půda, obnažená větrům, i malé plochy vřesoviště s podrostem a trsy jánovce ležely po pravé i po levé straně. Dorazili jsme až ke spřežení volů a teprve teď jsem viděl muže, který je vedl, malou postavu v kápi, shrbenou nad těžkým dřevěným pluhem. Pozvedl ruku na pozdrav mému jezdcí, něco zavolal a pak se trmácel dál. Rackové pokřikovali a kroužili mu nad hlavou.

Pozdravil ho tak přirozeně, že pocit neskutečna, který jsem měl od chvíle, kdy jsem jezdce poprvé spatřil u brodu, ustoupil údivu a pak důvěřivosti. Připomnělo mi to mou první cestu do Francie; byl jsem tehdy ještě malý a jel jsem přes noc spacím vozem. Ráno jsem stáhl okno, díval jsem se, jak kolem mne letí cizí pole, vesnice, města, postavy pracující na poli, shrbené stejně jako náš oráč, a v dětském údivu jsem přemýšlel: jsou živí jako já, nebo to jen předstírají?

Teď jsem měl větší právo žasnout než tehdy. Díval jsem se na jezdce a jeho koníka; pohyboval jsem se na vzdálenost čichu a na dosah. Z obou silně čpělo, jako by byli samou trestí života. Stružky potu na koníkových bocích, chundelatá hříva, skvrna pěny u udidla; a silné koleno a noha v punčoše, kožený kabátec šněrovaný přes tuniku, pohyb v sedle, ruce na otěžích i sama zrůžovělá tvář, s dlouhou, útlou čelistí, orámovaná černými vlasy, sahajícími až po uši – to byla skutečnost, a já vetřelec.

Tolik jsem chtěl vztáhnout ruku a položit ji koníkovi na slabiny. Pamatoval jsem si ale Magnusovo varování: „Potkáš-li nějakého člověka z minulosti, tak se ho proboha nedotýkej. Neživé předměty nejsou nebezpečné, pokusíš-li se ale dotknout živé bytosti, článek řetězu se přetrhne a ty se probeřeš s velmi nepříjemným šokem. Já jsem to zkusil a vím to.“

Cesta vedla přes poplužní půdu, pak se svažovala a přede

mnou se rozprostřela celá ta proměněná krajina. Tywardreath, vesnice, kterou jsem viděl před několika hodinami, se naprosto změnila. Chalupy a domky, které tehdy tvořily pilovitý obrazec tím, jak se rozkládaly na sever a západ od kostela, zmizely: teď tu byla vesnička jakoby narovnaná dětskou rukou do ohrádky – míval jsem jako kluk takovou a hrával jsem si s ní na podlaze v ložnici. Malá obydlí s doškovými střechami, příkrčená a namačkaná okolo rozlehlé návsi, kde byla prasata, husy, kuřata, dva nebo tři koníci se spoutanýma předníma nohama a nezbytní slídící psi. Kouř stoupal z těch prostých obydlí, nikoli ale z komínů, nýbrž z jakýchsi děr v doškách. Pak zase nabyl vrchu lad a symetrie, protože pod skupinkou domků stál kostel. Nikoli ale kostel, jaký jsem znal před několika hodinami. Byl menší, bez věže, a od něho se táhla dlouhá, nízká kamenná budova, která k němu patřila, nebo se mi to alespoň tak zdálo, a všechno bylo obklopeno kamennými zdmi. Uprostřed tohoto hájemství byly sady, zahrady, přístavby a mláží a za mláží se půda svažovala do údolí a údolím se táhlo dlouhé rameno moře.

Byl bych tu jen stál a díval se, protože scenérie byla tak krásná a prostá, ale můj jezdec jel dál a nutkání ho následovat mě vedlo za ním. Cesta se svažovala na návés a už jsem byl uprostřed vesnického života; v blízkém rohu návsi stály ženy u studny: měly dlouhé sukně zachycené za pasem, hlavy ovázané šátkem, který je zakrýval až k bradě, takže z jejich tváří bylo vidět jen oči a nos. Příchod mého jezdce způsobil rozruch. Psi se rozštěkali, ze stavení, která – jak se ukázalo zblízka – byla jen o málo lepší než chatrče, vyšly další ženy; pokřikovaly na sebe přes návés a jejich hlasy i přes nepříjemně chrčivé souhlásky zněly pravým cornwallským ráčkováním.

Jezdec zahrnul doleva, seskočil s koně před ohradou, hodil

otěže na hák zapuštěný do země a vstoupil širokými vraty, kovanými mědí. Nad vstupním obloukem byla řezba znázorňující světce v hábitu, držícího v pravé ruce svatoondřejský kříž. Má dávno zapomenutá, a dokonce i vysmívaná katolická výchova mě přiměla, abych se před vraty pokřížoval. Když jsem tak učinil, rozezvučel se uvnitř zvon, který v mé paměti rozehrál tak hlubokou strunu, že jsem zaváhal, mám-li vstoupit, obávaje se oné staré síly, která mě mohla navrátit zpět k návykům z dětství.

Nemusel jsem se ale bát. Nenaskytl se mi obraz uspořádaných pěšinek, čtvercových klášterních dvorů, klidné křížové cesty, vůně svatosti, ani mlčení zrozeného z modliteb. Vrata se otvírala do zabláceného dvora, kolem něhož dva muži honili poděšeného chlapce a mrskali jeho nahá lýtka důtkami. Podle oděvu a tonzury to byli dva mniši a mladý novic; ten měl suknici přichycenou nad pasem, což dodávalo jejich povyražení na pikantnosti.

Jezdec pozoroval tu pantomimu bez pohnutí. Když ale chlapec nakonec upadl, šat vysoukaný až nad hlavu a hubené údy i zadek obnažené, pak křikl: „Žilou mu zatím nepouštějte. Převor má rád sele bez omáčky. Bude-li masíčko příliš tuhé, okořenit se může později.“ Zvon zatím vyzýval dál k modlitbě, na honce na dvoře však nezapůsobil.

Žert měl úspěch a můj jezdec přešel dvůr a vstoupil do stavení, které leželo před námi. Vešel do chodby, která – soudě podle pachu zamřelé drůbeže, zmírněného jen částečně rašelinným kouřem z ohniště – oddělovala kuchyni od refektáře. Nevšímaje si tepla a vůně vycházející z kuchyně po pravé straně, ani chladné pohody refektáře s prostými lavicemi na levé straně, hnal se prostředními dveřmi a pak po schodech nahoru do patra, kde chodba končila dalšími dveřmi. Zaklepal na ně, a aniž čekal na odpověď, vstoupil.

Místnost s dřevěným stropem a omítnutými stěnami vypadala celkem blahobytně, ale vydrhnutá a naleštěná přísnoť, jak jsem ji měl v živé paměti z dětství, byla ta tam. Podlaha pokrytá rákosou byla postlaná odhozenými kostmi, napůl ohlodanými od psů, a postel se zatuchlými nebesy v protějším koutě sloužila zřejmě spíš jako všeobecné skladiště pohozených věcí – byla tam houně z ovčí kůže, pár sandálů, kulatý sýr na cínovém talíři, udice a uprostřed toho všeho drbající se chrt.

„Bud’ pozdraven, otče převore,“ řekl můj jezdec.

V posteli se něco vztyčilo, posadilo se to, čímž vyrušilo chrtu, který seskočil na zem. Ukázalo se, že je to postarší růžolící mnich, vyburcovaný ze spánku.

„Dal jsem příkaz, že mne nikdo nesmí rušit,“ řekl.

Jezdec pokrčil rameny. „Ani vrchnost ne?“ zeptal se a natáhl ruku k psovi, který se k němu lísal a vrtěl kupírovaným ocasem.

Jízlivá otázka nevyvolala žádnou odpověď. Převor si přitáhl příkrývku a přikrčil kolena pod sebe. „Potřebuji si odpočinout,“ řekl, „co nejvíc si odpočinout, abych byl při síle, až budu vítat biskupa. Už jsi slyšel tu zprávu?“

„Vždycky kolují nějaké zvěsti,“ odvětil jezdec.

„To ale nejsou žádné zvěsti. Sir John mi včera poslal zprávu. Biskup už je na cestě z Exeteru a dorazí sem v pondělí. Přijede z Launcestonu a očekává tu pohostění a přístřeší na noc.“

Jezdec se usmál. „Biskup koná své návštěvy vždy v pravý čas. Na svatého Martina dostane k večeři čerstvě poražené maso. Bude spát s plným břichem, nemá se proč strachovat.“

„Nemám se proč strachovat?“ Převorův nevrlý hlas přeskočil do vyšší tóniny. „Myslíš si, že udržím na uzdě tu vzpurnou chátru? Jaký dojem může udělat na to nové biskupské koště, připravené vymést s chutí dočista celou diecézi?“

„Zkrotíš je, slíbíš-li jim odměnu za slušné chování. Zachovej si přízeň sira Johna Carminowa, a na jiném nezáleží.“

Převor se pod příkrývkou neklidně zavrtěl. „Sir John se nedá jen tak obalamutit, hledí si svého prospěchu a nesedí jen na jednom posvícení. I když je naším patronem, nestál by při mně, kdyby to nesloužilo jeho cílům.“

Jezdec vytáhl z rákosu kost a hodil ji psovi. „Sir Henry jako majitel panství bude mít při téhle příležitosti před sirem Johnem přednost,“ řekl. „Tebe v nemilost neuvrhne, vždyť bude v šatu kajícíka. Ujišťuji tě, že právě teď klečí v kapli.“

Převora tím neobveselil. „Jako lordův správce bys k němu měl mít větší úctu,“ podotkl a pak zamýšleně dodal: „Henry z Champernounu je Bohu věrnější než já.“

Jezdec se zasmál. „Duše je svolná, otče, ale tělo?“ Drbal chrta za uchem. „Před biskupovou návštěvou je lépe o těle nemluvit.“ Pak se vzpřímil a přistoupil k posteli. „Francouzská loď leží přístavem u Kylmerthu. Bude tam kotvit ještě po dva odlivy, chceš-li mi dát pro ni dopisy.“

Převor odhodil příkrývku a vyškrábal se z postele. „Pro svatého Antoníčka, proč jsi to neřekl hned?“ vykřikl a začal se prohrabávat v haldě všelijakých papírů vedle na lavici. Na jeho postavu v košili, na dlouhá tenká lýtka se skvrnami křečových žil a na neuvěřitelně špinavé nohy s pokroucenými prsty byl smutný pohled. „Nemohu v tom zmatku nic najít,“ stěžoval si. „Proč nemám lejstra nikdy v pořádku? Proč tu bratr Jean nikdy není, když ho potřebuju?“

Popadl zvonek z lavice, zazvonil, a přitom hlasitě káral jezdce, který se zase smál. Mnich vstoupil téměř okamžitě: z té rychlosti se dalo soudit, že poslouchal za dveřmi. Byl mladý, tmavovlasý, s nesmírně jiskrnými očima.

„K vašim službám, otče,“ řekl francouzsky, a jak přecházel místností k převorovi, mrkli s jezdcem na sebe.